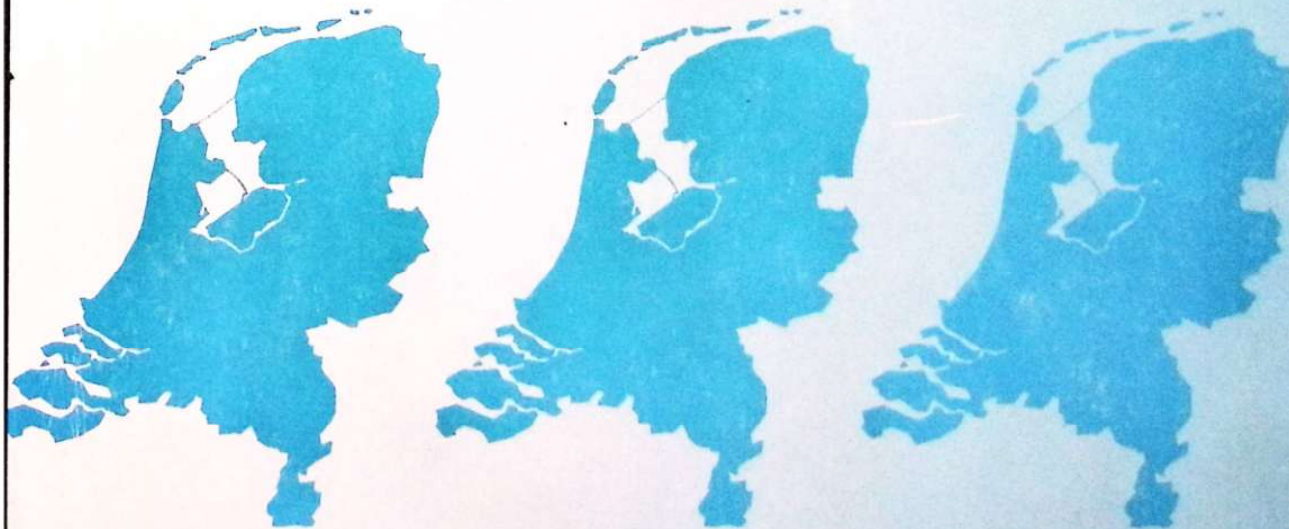

INNOVATIEBEVORDERING IN
BADEN-WUERTTEMBERG

Op zoek naar een verklaring voor
een economisch succes

Robert Hassink

STOGO

INNOVATIEBEVORDERING IN
BADEN-WUERTTEMBERG

Op zoek naar een verklaring voor
een economisch succes

Robert Hassink

Vianen, augustus 1988.

VOORWOORD

De trek naar het zuiden van de bedrijvigheid in Europa is een gespreksthema dat in de schijnwerper van de publiciteit staat. Is het echter wel een trek van bedrijven, of eerder een trek van mensen naar veelbelovende regio's? Waarom gaat het in die delen van Europa, met name rond de Alpen, zo goed met het bedrijfsleven? Afgezien van discussies over het goede woon- en leefklimaat gaat veel aandacht uit naar de endogene groeikracht van deze regio's. Zeker nu de nationale overheden aan de regionale autoriteiten voorhouden dat de regio's het zelf maar moeten klaren. Het komt steeds meer aan op wat dan heet het zelforganiserend vermogen van de regio met benutting van eigen potenties. Welke potenties heeft zo'n groeiregio, in dit geval Baden-Württemberg? In dit voormalige armenhuis van Europa huist nu een veelheid van uiterst groeizame innovatieve bedrijven, waarbij vooral de rol van het midden- en kleinbedrijf in het oog springt. Voor het Nederlandse regionaal technologiebeleid is dit een belangwekkende uitdaging om aan de eigen inspanningen de spiegel voor te houden. Het gaat daarbij om meer dan organisatorische structuren, de werking van regionale netwerken in de praktijk is nog veel boeiender. De heer R. Hassink biedt in de voor U liggende doctoraalscriptie economische geografie een analyse van de verschuiving van het economisch zwaartepunt in de Bondsrepubliek Duitsland. Binnen dit kader bespreekt hij het economisch profiel van Baden-Württemberg en maakt hij een doorsteek naar de innovatieve bedrijvigheid in deze deelstaat. De praktijk van de innovatiebevordering in de onderscheidene regio's wordt aan de hand van tijdens veldwerk verzameld materiaal en talrijke interviews uitvoerig geschetst. Daarvoor past veel waardering!

Het bestuur van de Stichting Toegepast Geografisch Onderzoek (STOGO) heeft de heer Hassink mede in staat gesteld dit veldwerk te verrichten. Deze publicatie fungeert tevens als achtergronddocument voor een werkbezoek van Nederlandse experts inzake regionaal innovatiebeleid aan Baden-Württemberg in september 1988, georganiseerd door STOGO.

Prof. Dr. M. de Smidt
Voorzitter STOGO en hoog-
leraar economische geografie
R.U. Utrecht